Enw'r Ymgeisydd	Rhif y Ganolfan	Rhif yr Ymgeisydd

CYD-BWYLLGOR ADDYSG CYMRU

Tystysgrif Gyffredinol Addysg Uwchradd

WELSH JOINT EDUCATION COMMITTEE

General Certificate of Secondary Education

165/63

HANES

MANYLEB B: ASTUDIAETHAU MANWL A THEMATIG AC ASTUDIAETHAU O DDATBLYGIAD O AGWEDDAU AR HANES CYMRU/LLOEGR A'R BYD

PAPUR 1

ASTUDIAETH THEMATIG

13 – CHWARAEON, HAMDDEN A THWRISTIAETH, tua 1900 HYD HEDDIW

P.M. DYDD GWENER, 8 Mehefin 2007

1 awr (o arholiad 2 awr)

Cwestiynau a atebwyd	Swyddfa'n unig
Cw.1 (Gorfodol)	/20
Cw.	/25
CYFANSWM	/45

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Ysgrifennwch eich enw, rhif y ganolfan a'ch rhif ymgeisydd yn y blychau ar ben y dudalen hon.

Atebwch Gwestiwn 1 (Adran A) **a** *naill ai* Cwestiwn 2 *neu* Gwestiwn 3 o Adran B.

Ysgrifennwch eich atebion ar y llinellau a ddarparwyd yn y llyfryn hwn. Defnyddiwch dudalennau ychwanegol os nad yw'r llinellau a ddarparwyd yn y llyfryn hwn yn ddigon. Ysgrifennwch eich enw ar bob tudalen ychwanegol a nodwch yn glir rif y cwestiwn rydych yn ei ateb. Rhowch eich tudalennau ychwanegol y tu mewn i'r llyfryn hwn.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Dangosir nifer y marciau sydd ar gael mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran-gwestiwn.

Cewch farciau am ansawdd eich cyfathrebu ysgrifenedig.

I ennill y marciau llawn ar gyfer unrhyw gwestiwn, rhaid i'ch atebion fod yn berthnasol a rhaid iddynt wneud defnydd llawn o'r wybodaeth a ddarparwyd.

Ym mhob achos dylech gefnogi eich atebion trwy gyfeirio at eich gwybodaeth a'ch dealltwriaeth o'r pwnc a ddewiswyd.

Ni roddir tystysgrif i ymgeisydd a geir yn ymddwyn yn annheg yn ystod yr arholiad.

Examiner only
Arholwr yn unig

Atebwch Gwestiwn 1 yn Adran A a **naill ai** *Cwestiwn 2* **neu** *Gwestiwn 3 yn Adran B*.

ADRAN A

(GORFODOL)

1. Mae'r cwestiwn hwn yn sôn am ddatblygiad chwaraeon.

Astudiwch y ffynonellau isod ac yna atebwch y cwestiynau sy'n dilyn pob ffynhonnell. [20]

Ffynhonnell A

[Rownd derfynol Cwpan yr FA yn 1913, a chwaraewyd ar faes Crystal Palace o flaen torf o 120,000]

(a) Defnyddiwch Ffynhonnell A, a'r hyn rydych chi'n ei wybod, i ddisgrifio gêm yn rownd derfynol Cwpan yr FA cyn 1914. [3]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Examiner only
Arholwr yn unig

Ffynhonnell B

Chwaraeon Olympaidd Antwerp yn 1920 oedd y rhai cyntaf i arddangos y faner Olympaidd a defnyddio'r llw Olympaidd. Roedd 29 o wledydd yn cymryd rhan. Chwaraeon Paris 1924 oedd y rhai cyntaf i fod â chyfleusterau athletau a nofio wedi'u hadeiladu'n arbennig i'r diben, a phentref Olympaidd ar gyfer y cystadleuwyr. Roedd 44 o wledydd yn cymryd rhan.

[P.Star, P.Treadwell a T.Barrance, *Diwrnod i'r Brenin: Chwaraeon, Hamdden a Thwristiaeth er 1900* (1998)]

(b) Defnyddiwch y wybodaeth yn Ffynhonnell B, a'r hyn rydych chi'n ei wybod, i egluro pam y daeth y Chwaraeon Olympaidd yn fwy poblogaidd o'r 1920au ymlaen. [4]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Trosodd.

Ffynhonnell C

Ddoe newidiodd rygbi'r byd ei statws yn ddramatig o fod yn amatur i fod yn hollol agored, a hynny 100 mlynedd union wedi'r rhwyg a rannodd y gêm yn ddwy ran, Rygbi'r Cynghrair a Rygbi'r Undeb. Wedi trafodaethau dwys, cyhoeddodd y Bwrdd Rhyngwladol ei benderfyniad i gael gwared ar y rheoliadau amatur a chefnogi proffesiynoldeb a chodi pob cyfyngiad ar dalu chwaraewyr. Cafodd rhai undebau o blith yr aelodau eu synnu'n fawr gan y newid hwn i gyfnod newydd, yn enwedig yr undebau hynny sy'n methu â fforddio talu am rygbi proffesiynol.

[Rhan o adroddiad gan ohebydd chwaraeon y papur newydd, *The Guardian*, yn sôn am y newid o rygbi amatur i rygbi proffesiynol (1995)]

(c) Pa mor ddefnyddiol yw Ffynhonnell C fel tystiolaeth i hanesydd sy'n astudio sut y newidiodd chwaraeon i fod yn broffesiynol ar ddiwedd yr ugeinfed ganrif?
Eglurwch eich ateb trwy ddefnyddio'r ffynhonnell a'r hyn rydych chi'n ei wybod. [5]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Examiner only
Arholwr yn unig

Ffynhonnell CH

> Y twf mewn nawdd masnachol yw'r newid mwyaf sydd wedi digwydd i chwaraeon modern ym Mhrydain. Bu cynnydd enfawr ym maint ac ansawdd y nawdd hwnnw ers diwedd yr Ail Ryfel Byd yn 1945.

[Yr hanesydd, M. Polley, yn ysgrifennu yn ei lyfr hanes arbenigol, *Moving the Goalposts: a history of sport and society since 1945* (1998)]

(ch) Yn Ffynhonnell CH mae'r awdur yn dweud mai twf nawdd masnachol yw'r newid mwyaf sydd wedi digwydd i chwaraeon modern ym Mhrydain er 1945.
A yw hynny'n ddehongliad dilys?
Yn eich ateb dylech ddefnyddio'r hyn rydych chi'n ei wybod am y testun, cyfeirio at y ffynonellau eraill sy'n berthnasol yn y cwestiwn hwn, ac ystyried sut y daeth yr awdur i'r dehongliad hwn. [8]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Examiner only
Arholwr yn unig

ADRAN B

Atebwch **naill ai** *Cwestiwn 2* **neu** *Gwestiwn 3*.

2. Mae'r cwestiwn hwn yn sôn am adloniant poblogaidd.

Astudiwch y wybodaeth isod ac yna atebwch y cwestiynau sy'n dilyn. [25]

GWYBODAETH
Roedd llawer o ddatblygiadau mewn adloniant poblogaidd trwy gydol yr ugeinfed ganrif. Mae'r darlun yn dangos Lottie Collins, artist poblogaidd yn y neuaddau cerdd cyn 1914.

(a) (i) Beth oedd neuadd gerdd? [2]

....

....

....

....

....

....

Trosodd.

(ii) Eglurwch boblogrwydd y sinema mud hyd at y 1920au. [4]

(iii) Pa mor bwysig ar gyfer adloniant poblogaidd oedd datblygiad y radio o'r 1920au hyd y 1940au? [5]

Examiner only
Arholwr yn unig

(b) (i) Disgrifiwch y datblygiadau yn y defnydd o'r rhyngrwyd fel adloniant poblogaidd. [3]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

(ii) Eglurwch pam mae teledu wedi dod yn adloniant torfol mor boblogaidd. [4]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Examiner only
Arholwr yn unig

(c) Ai'r sinema fu'r datblygiad pwysicaf ym maes adloniant torfol o 1900 hyd heddiw? Eglurwch eich ateb yn llawn. [7]

Examiner only
Arholwr yn unig

3. Mae'r cwestiwn hwn yn sôn am dwristiaeth a gwyliau.

Astudiwch y wybodaeth isod ac yna atebwch y cwestiynau sy'n dilyn. [25]

GWYBODAETH

Roedd newidiadau sylweddol mewn twristiaeth a gwyliau trwy gydol yr ugeinfed ganrif. Mae'r darlun yn dangos parc thema Alton Towers yn Swydd Stafford.

(a) (i) Beth yw parc thema? [2]

....

....

....

....

....

(ii) Eglurwch pam roedd cyrchfannau glan môr ym Mhrydain yn boblogaidd yn hanner cyntaf yr ugeinfed ganrif. [4]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

(iii) Pa mor bwysig ar gyfer ymwelwyr ym Mhrydain oedd sefydlu gwersylloedd gwyliau Butlin ar ddiwedd y 1930au? [5]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Examiner only
Arholwr yn unig

(b) (i) Disgrifiwch wyliau pecyn. [3]

(ii) Eglurwch sut mae'r twf enfawr mewn perchenogaeth ceir o'r 1960au ymlaen wedi effeithio ar dwristiaeth ym Mhrydain. [4]

Examiner only
Arholwr yn unig

(c) Ai cludiant awyr fu'r datblygiad pwysicaf a newidiodd batrymau gwyliau ym Mhrydain o 1900 hyd heddiw?
Eglurwch eich ateb yn llawn. [7]